

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

1. spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą;
2. potrafi nie tylko korzystać z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, ale również umie samodzielnie zdobyć wiadomości;
3. systematycznie wzbogaca swoją wiedzę przez czytanie książek, artykułów o treści historycznej (odpowiednich do wieku);
4. wychodzi z samodzielnymi inicjatywami rozwiązania konkretnych problemów zarówno w czasie lekcji jak i pracy pozalekcyjnej;
5. bierze aktywny udział w konkursach, w których jest wymagana wiedza historyczna, jest autorem pracy wykonanej dowolną techniką o dużych wartościach poznawczych i dydaktycznych;
6. potrafi nie tylko poprawnie rozumować kategoriami ściśle historycznymi (przyczyny – skutki), ale również umie powiązać problematykę historyczną z zagadnieniami poznawczymi w czasie lekcji z innych przedmiotów. Umie powiązać dzieje własnego regionu z dziejami Polski lub powszechnymi;
7. wyraża samodzielny, krytyczny (w stopniu odpowiednim do wieku i możliwości psychofizycznych) stosunek dookreślonych zagadnień z przeszłości, potrafi udowodnić swoje zadanie używając odpowiedniej argumentacji będącej skutkiem nabytej samodzielnie wiedzy;
8. posiada wiedzę wykraczającą znacznie poza zakres materiału programowego, np. w odniesieniu do określonej epoki, kraju lub zagadnienia; dodatkowa wiedza jest owocem samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
9. zna dzieje własnego regionu w stopniu wykraczającym poza poznawany w czasie lekcji.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń który:

1. spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą;
2. sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł Informacji, potrafi również korzystając ze wskazówek nauczyciela dotrzeć

doinnych źródeł informacji;

3. samodzielnie rozwiązuje problemy i zadania postawione przez nauczyciela, posługując się nabytymi umiejętnościami;
4. wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji;
5. bierze udział w konkursach i projektach wymagających wiedzy i umiejętności historycznych;
6. rozwiązuje dodatkowe zadania o średnim stopniu trudności;
7. potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo – skutkowych wykorzystując wiedzę przewidzianą programem nie tylko z zakresu historii, ale również pokrewnych przedmiotów;
8. posiada wiedzę z dziejów kraju i własnego regionu w stopniu zadowalającym.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń który:

1. spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną;
2. potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacyjnych;
3. umie samodzielnie rozwiązywać typowe zadania, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje pod kierunkiem nauczyciela;
4. rozwiązuje niektóre dodatkowe zadania o stosunkowo niewielkiej skali trudności;
5. poprawnie rozumuje w kategoriach przyczynowo – skutkowych, umie samodzielnie odróżnić przyczyny i skutki wydarzeń historycznych;
6. jest aktywny w czasie lekcji;
7. zna najważniejsze wydarzenia z dziejów swego kraju i regionu.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń który:

1. potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji;
2. potrafi wykonać proste zadania;
3. w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadowalającym;
4. opanował podstawowe elementy wiadomości programowych pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień;
5. zna niektóre wydarzenia i postacie z historii kraju i regionu.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń który:

1. przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych umiejętności;
2. jego wiedza posiada poważne braki, które jednak można usunąć w dłuższym okresie czasu.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń który:

1. nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności;
2. braki w wiedzy są na tyle duże, że nie roszą nadziei na ich usunięcie nawet przy pomocy nauczyciela;

I. Wymagania ogólne:

A. Chronologia historyczna.

Uczeń odróżnia przeszłość, terażniejszość i przyszłość; posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi; umieszcza procesy, zjawiska i fakty historyczne w czasie oraz porządkuje je i ustala związki przyczynowe i skutkowe; dostrzega zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym.

B. Analiza i interpretacja historyczna.

Uczeń krytycznie analizuje informacje uzyskane z różnych źródeł (w tym kartograficznych) próbując samodzielnie wyciągnąć z nich wnioski; lokalizuje w przestrzeni procesy, zjawiska i fakty historyczne wykorzystując mapy i plany w różnych skalach; rozróżnia w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą; rozumie i potrafi objaśnić związki przyczynowo - skutkowe analizowanych zjawisk i procesów historycznych; dostrzega potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

C. Tworzenie narracji historycznej.

Uczeń konstruuje ciągi narracyjne, wykorzystując zdobyte informacje źródłowe; posługuje się pojęciami historycznymi i potrafi wyjaśnić ich znaczenie; przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych; tworzy krótkie i długie wypowiedzi: plan, notatkę, rozprawkę, prezentację.

II. Wymagania szczegółowe:

KLASA IV

1. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich;

poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;

2. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie;

zna legendy o początkach państwa polskiego;

wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami.

3. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

wyjaśnia, na czym polega praca historyka;

wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi;

rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;

odróżnia historię od dziejów legendarnych.

4. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski;

Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie;

ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim;

królowej Jadwidze, Władysławie Jagiellu, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim;

Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach;

Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu;

bohaterach wojen XVII wieku – przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim;

Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Raławic;

Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie;

Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie;

laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie;

Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach;

Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni;

„Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach”;

żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie „Ince”;

papieżu Janie Pawle II;

„Solidarności” i jej bohaterach.

KLASA V

1. Cywilizacje starożytne. Uczeń:

porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym i wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej;

lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu;

charakteryzuje strukturę społeczeństwa i system wierzeń w Egipcie, Grecji i Rzymie, religię starożytnego Izraela; wyjaśnia różnicę między politeizmem a monoteizmem;

umiejscawia w czasie i zna różne systemy sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;

charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, prawie, architekturze, sztuce, literaturze;

umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

2. Bizancjum i świat islamu. Uczeń:

umiejszcawia w czasie i przestrzeni zasięg ekspansji arabskiej i wyjaśnia wpływ cywilizacji muzułmańskiej na Europę;

lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i rozpoznaje osiągnięcia kultury bizantyjskiej (prawo, architektura, sztuka).

3. Średniowieczna Europa. Uczeń:

umiejszcawia w czasie i przestrzeni państwo Franków;

umiejszcawia w czasie i przestrzeni nowe państwa w Europie;

wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele w XI wieku oraz opisuje relacje między władzą cesarską a papieską;

charakteryzuje przyczyny i skutki krucjat.

4. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy. Uczeń:

przedstawia instytucje systemu lennego, wyjaśnia pojęcie stanu i charakteryzuje podziały społeczne w średniowieczu;

opisuje warunki życia średniowiecznego miasta i wsi;

porównuje kulturę rycerską i kulturę miejską, opisuje charakterystyczne cechy

wzoru rycerza średniowiecznego, rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza,

wskazuje różnice między stylem romańskim a stylem gotyckim;

wyjaśnia rolę Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

5. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

sytuuje w czasie i przestrzeni państwo pierwszych Piastów oraz przedstawia jego genezę;

wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski;

charakteryzuje rozwój i kryzys monarchii Bolesława Chrobrego i Mieszka II;

charakteryzuje odbudowę i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;

przedstawia dokonania Bolesława Krzywoustego; opisuje konflikt z Cesarstwem Niemieckim;

opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

6. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń:

umieszcza w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbitcia dzielnicowego;

opisuje przyczyny oraz wskazuje skutki rozbitcia dzielnicowego;

umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi oraz zagrożeniem najazdami tatarskimi w okresie rozbitcia dzielnicowego;

opisuje przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego;

charakteryzuje proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku, wskazując na rolę władców piastowskich (ze szczególnym uwzględnieniem roli Władysława Łokietka) oraz Kościoła.

7. Polska w XIV–XV wieku. Uczeń:

opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;

analizuje dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej;

opisuje związki Polski z Węgrami w XIV i XV wieku;

wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Wielkim Księstwem Litewskim;

charakteryzuje dokonania w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej Jagiellonów w XV wieku;

porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w XIV–XV wieku;

charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (rozwój przywilejów szlacheckich do konstytucji nihil novi).

KLASA VI

1. Wielkie odkrycia geograficzne. Uczeń:

wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno - gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata;

umieszcza w czasie i przestrzeni wyprawę Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy,

Ferdynanda Magellana oraz sytuuje w przestrzeni posiadłości kolonialne Portugalii i Hiszpanii.

2. „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim. Uczeń:

rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego; charakteryzuje największe osiągnięcia Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela Santi, Erazma z Rotterdamu, Mikołaja Kopernika, Galileusza i Jana Gutenberga;

wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina oraz przedstawia okoliczności powstania Kościoła anglikańskiego;

wyjaśnia cele zwołania soboru trydenckiego i charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego;

umieszcza w czasie i opisuje najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;

charakteryzuje politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów, ze szczególnym uwzględnieniem powstania Prus Książęcych;

opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI wieku, uwzględniając działalność gospodarczą polskiej szlachty i rolę chłopów;

przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji,

uwzględniając twórczość Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej na ziemiach polskich;

przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej między Polską a Litwą (1569) i jej główne postanowienia.

3. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń:

charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej;

wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej;

wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji; omawia przebieg i rezultaty pierwszych wolnych elekcji;

opisuje panowanie Stefana Batorego, ze szczególnym uwzględnieniem jego polityki zewnętrznej.

4. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku. Uczeń:
wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;
wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;
omawia przebieg i znaczenie potopu szwedzkiego;
sytuuje w czasie, lokalizuje i omawia najważniejsze bitwy w XVII wieku;
dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII wieku;
rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie.

5. Europa w XVII i XVIII wieku. Uczeń:
charakteryzuje, na przykładzie Francji Ludwika XIV, ustrój monarchii absolutnej oraz wymienia główne cechy monarchii parlamentarnej, wykorzystując informacje o ustroju Anglii;
opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i sztuce;
charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy Karola Monteskiusza i zasadę umowy społecznej Jakuba Rousseau;
charakteryzuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Rosji i Austrii.

6. Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII wieku. Uczeń:
omawia przyczyny i charakteryzuje przejawy kryzysu państwa w epoce saskiej;
charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego;
omawia zjawiska świadczące o postępie gospodarczym, rozwoju kultury i oświaty;
ocenia pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich.

7. Powstanie Stanów Zjednoczonych. Uczeń:
omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość;
wymienia instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych, wyjaśnia ich funkcjonowanie; ocenia sposób, w jaki konstytucja amerykańska realizowała

w praktyce zasadę trójpodziału władzy;

przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

8. Wielka rewolucja we Francji. Uczeń:

wyjaśnia główne przyczyny rewolucji i ocenia jej rezultaty;

analizuje i objaśnia zasady zawarte w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela.

9. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Uczeń:

podaje przykłady naprawy państwa za panowania Stanisława Augusta

Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej;

charakteryzuje cele i konsekwencje konfederacji barskiej;

sytuuje w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja;

wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia

Konstytucji 3 maja;

wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i przedstawia jej następstwa;

rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje

przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu.

10. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku.

Uczeń:

sytuuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze;

przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego;

rozdziela przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej.

11. Epoka napoleońska. Uczeń:

charakteryzuje zmiany polityczne w Europie w okresie napoleońskim i przemiany społeczno-gospodarcze;

opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich oraz omawia ich historię;

opisuje powstanie Księstwa Warszawskiego, jego ustrój i terytorium;

przedstawia stosunek Napoleona do sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona.

KLASA VII

1. Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich; charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynałazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktur społecznych i warunków życia).

2. Ziemie polskie w latach 1815–1848. Uczeń:

wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim; charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji; przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach; omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej; charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji i ruch spiskowy w kraju.

3. Europa w okresie Wiosny Ludów. Uczeń:

wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie; omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego oraz Wiosny Ludów na ziemiach polskich.

4. Powstanie styczniowe. Uczeń:

omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862; dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie; omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach; charakteryzuje formy represji popowstaniowych.

5. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

opisuje sytuację polityczną w Europie w II połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec;

prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;

wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku;

wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe.

6. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – rusyfikacja, germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska;

opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójjózalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy;

opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków;

omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy);

wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907;

charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914.

7. I wojna światowa. Uczeń:

omawia najważniejsze konflikty między mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku;

wymienia główne przyczyny wojny – polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie;

omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie;

charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej;

opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji.

8. Sprawa polska w czasie I wojny światowej. Uczeń:

charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;

omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 r., rola Stanów Zjednoczonych i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.;
ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwowotwórcze podczas wojny.

9. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny;

charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno;
ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ład wersalski;

charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu, systemu sowieckiego): ideologię i praktykę.

10. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń:

omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej –

od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji”;

przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód);

opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski).

11. II Rzeczpospolita w latach 1921–1939. Uczeń:

charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego;

charakteryzuje ustroj polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.;

omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego;

opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 r.);

przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi).

12. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:
charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego;
omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;
ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego;
podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

13. Droga do wojny. Uczeń:
omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie;
przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii;
opisuje politykę hitlerowskich Niemiec – rozbijanie systemu wersalsko - lokarneńskiego: od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium;
charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera;
wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop-Mołotow.

KLASA VIII

1. Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:

charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;

opisuje i omawia etapy wojny obronnej i wskazuje na mapach położenia stron walczących;

podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem, bitwa nad Bzurą.

2. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

przedstawia oraz sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);

charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy; przedstawia

zagładę Żydów oraz Romów i eksterminację innych narodów; zna przykłady bohaterstwa Polaków ratujących Żydów z Holocaustu;
wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;
wymienia główne decyzje konferencji wielkiej trójki (Teheran, Jałta, Poczdam);
przedstawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym problem zmiany granic i przesiedleń ludności.

3. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce;
wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna);
wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich;
charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;
wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.

4. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:

przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie;
umieszcza w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

5. Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych;
wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny;

opisuje okoliczności powstania NRD i RFN;
wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego, charakteryzując oba bloki polityczno–wojskowe;
omawia sytuację w ZSRS i państwach jego strefy wpływów z uwzględnieniem wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. i w Czechosłowacji w 1968 r.;
określa przyczyny, umieszcza w czasie i przestrzeni procesy dekolonizacyjne i ocenia ich następstwa;
wymienia konflikty doby zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego;
opisuje przebieg konfliktu na Bliskim Wschodzie;
omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
wyjaśnia przyczyny oraz lokalizuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu ZSRS na przełomie lat 80. i 90., a także wyjaśnia jego następstwa;
charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

6. Początki komunizmu w Polsce. Uczeń:
przedstawia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów (rola Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, referendum ludowe, wybory w 1947 r.);
charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego (żołnierze niezłomni [wyklęci]).

7. Stalinizm w Polsce i jego skutki. Uczeń:
przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo–społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu;
omawia system terroru stalinowskiego w Polsce i ocenia jego skutki;
wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 r. (powstanie poznańskie) oraz znacznie wydarzeń październikowych 1956 r.

8. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRS;
charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich;
przedstawia i sytuje w czasie różnorodność przyczyn kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje;
wyjaśnia znaczenie roli Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych;
opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980;
przedstawia rolę Jana Pawła II i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 r.;
charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

9. Dekada 1981–1989. Uczeń:

wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;
przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

10. Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

11. Miejsce Polski w świecie współczesnym. Uczeń:

przedstawia i sytuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskanie suwerenności przez Polskę;
wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r.;
wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004r.